NOORD-BRABANDER.

Dicere verum
Quid vetat? HORATIUS.

NOMMER 100. **'s BOSCH.** **DONDERDAG, 19 NOVEMBER** 1829.

Nederlanden.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

In de zitting van de tweede kamer der staten-generaal, op maandag 16 november, is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, houdende veranderingen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.

Is ontvangen een aantal verzoekschriften, welke naar de commissie worden verzonden, te weten:

1°. Van den heer *W. A. Brak,* en 12 andere suikerraffinadeurs te Gent, een afschrift overleggende van een request, door hen aan Z. M. den Koning aangeboden, aanmerkingen bevattende nopens het voorgestelde ontwerp van wet op de suiker;

2°. Van den heer *Julien Delestrée,* te Brussel, die bij herhaling verzoekt, dat de kamer zich moge bezig houden met de zaak der conflicten;

3°. Van 40 ingezetenen van West-Vlaanderen, zich beklagende dat de belastingen, bij de tienjarige begrooting, verhoogd zijn geworden;

4°. Van 35 inwoners van Moerbeke, verlangende vrijheid van onderwijs, de volledige uitvoering van het concordaat, de afschaffing van den accijns op het gemaal en het geslagt, en de vervanging derzelve door andere middelen, als bij voorbeeld het zout, enz.;

5°. Van de stedelijke regering van Aerschot, aanmerkingen aanbiedende tegen de voorgestelde accijnsen bij de tienjarige begrooting, en

6°. Van den heer *J. M. de Garde,* die nadere stukken overlegt, ter staving van de klagten, voorkomende in zijn vroeger ingediend verzoekschrift, tegen de uitspraak, te zijnen aanzien, van de regtbank van 'sHertogenbosch.

Aan de kamer wordt hulde gedaan van eenige boekwerken, welke in de boekerij zullen geplaatst worden.

Aan de orde van den dag is de beraadslaging over het ontwerp van wet, betrekkelijk *de toelating van het ruwe zout in de algemeene entrepots.*

De *voorzitter* verklaart de discussie geopend.

De heer *de Stassart* vraagt het woord. Hij vereenigt zich met het ontwerp, doch vindt eenig bezwaar in het derde artikel, waar gesproken wordt van den wederuitvoer van zout *ter zee.* De antwoorden der regering komen hem niet voldoende voor. Hij verzoekt den minister van financien, hem deswege in te lichten.

Z. Exc. de minister van *financien* antwoordt den heer *de Stassart,* in de fransche taal, en zegt, dat men te veel gewigt aan de woorden *ter zee* heeft gehecht; dat men dezelve kan beschouwen alsof zij er niet stonden.

De heer *de Stassart* is met de uitlegging te vreden.

Z. Exc. de minister van financien ontwikkelt nader, in het hollandsch, de gronden der wet. Hij betoogt kortelijk de voordeelen, welke voor den handel uit het aangenomen stelsel van entrepot voortspruiten. Dagelijks plukt men de schoonste vruchten van hetzelve. Het ruwe zout was tot dus verre van het voordeel van entrepot verstoken. Met leedwezen heeft men gezien, dat onder het vorige stelsel aanzienlijke takken van handel, vooral op de Oostzee, naar elders zijn verlegd geworden. De kamers van koophandel te Amsterdam en te Brugge hebben het gouvernement bijzonder op dezen staat van zaken aandachtig gemaakt. Het oogmerk nu van het onderhavige ontwerp van wet is alleen, om den handel op de Oostzee, zoo veel mogelijk, te bevorderen.

Men gaat over tot de hoofdelijke stemming, waarvan de uitslag is, dat de wet met algemeene, te weten 82, stemmen wordt *aangenomen.* Dezelve zal op de gebruikelijke wijze naar de eerste kamer worden gezonden.

De zitting wordt opgeheven, zonder bepaling van den dag van bijeenkomst.

'S HERTOGENBOSCH, 18 *november.*

Heden is de 55ste verjaardag van H. M. de Koningin met de gewone plegtigheid, het uitsteken der vlaggen, het luiden der klokken, het spelen der beide karillons en het houden eener groote parade, alhier gevierd; het stadhuis is heden avond verlicht geworden.

— Het gevolg der beraadslaging, welke in de zitting van de tweede kamer der staten generaal heeft plaats gehad, is eenen beroemden triomf voor de oppositie; de volstrekt afhankelijke man van het ministerie, de vriend van den heer *van Maanen,* is bij eene meerderheid van 45 tegen 41 stemmen uit de staten-generaal gesloten; het is inderdaad waarschijnlijk, dat degenen, welken de provinciale staten van Holland zullen kiezen, om hem te vervangen, zijn gevoelen zal toegedaan zijn.

Deze overwinning regtvaardigt de verzekering, welke wij reeds gegeven hadden, dat schuldige listen geen groot kwaad aan de vergadering onzer zaakgelastigden zouden kunnen veroorzaken; dat hunne opregtheid immer aan hunne wijsheid gelijk is en de natie, met altijd voor hare belangen te waken, een volledig vertrouwen op hare wijze en regtschapene vertegenwoordigers kan stellen. (*Catholique.*)

— Wij vernemen uit 's Hage, dat het ministerie den wil niet toont, om ten aanzien van de certificaten van bekwaamheid voor het lager onderwijs iets toe te geven; gelukkig er is een wil nog veel sterker, als die van het ministerie, al was hetzelve honderdmaal halstarriger, en deze is de wil van een gansch volk, hetwelk door middel zijner opregte afgevaardigden, regten vordert, die hetzelve gewaarborgd en plegtig bezworen zijn. (*Idem.*)

— Te 's Hage heeft een kabaal plaats gehad, om de heeren *de Gerlache, de Brouckere* en *le Hon* uit het leesgezelschap te sluiten, maar dit kabaal is te eenemale mislukt. Zie hier hetgeen men dienaangaande schrijft uit 's Hage den 14 november:

Dezen morgen bij de ballotage waren 166 leden aanwezig en ten spijt van het kransje van *van Maanen* en *Asser,* hadden de achtbare kandidaten slechts zeven balletjes tegen. De generaal en zijne luitenants waren niet aanwezig; zij zijn voorzigtig te huis gebleven, om de schande eener nederlaag niet te ondergaan; met hunne ingeboren lompheid, hebben de leidsmannen de kunstgrepen ruchtbaar gemaakt en door deze ontdekking is hun voornemen verijdeld geworden. Het puik van Holland veracht zoo zeer als gij den heer *van Maanen.* (*Courrier des Pays-Bas.*)

— Een hollandsch dagblad meldt, dat de heer *Brugmans* zijn ontslag als lid van de permanente commissie van het amortisatiesijndikaat zal nemen, om in de tweede kamer te kunnen worden gekozen; maar is de heer *Brugmans,* die bij zijne eerste verkiezing stellig vermeende van zijne zaak zeker te zijn, thans bij de menigvuldige vertoogen, die te zijnen opzigte hebben plaats gehad en waardoor men hem van meer nabij heeft leeren kennen, en de openlijke klagten der Noord-Nederlanders, die zoo verschrikkelijk in het oog loopen, dat zij van hunne zijde geenen enkelen roomsch-katholijken vertegenwoordiger in het midden der nationale vergadering tellen, ook wel zeker, dat de keuze op hem, die een boezemvriend van *van Maanen* is, welke zoo algemeen veracht wordt, door de staten van Holland zal vallen? Wij twijfelen hieraan zeer.

— Het nieuws nopens de verwijdering van den heer *Brugmans* heeft overal een aangenaam gevoel veroorzaakt; doch geheel anders is het met de opmerking van den heer *van Reenen,* betrekkelijk het verzoekschrift van den heer *Fontan,* die, wegens misdrijf op de drukpers, in Frankrijk, tot gevangenzetting en geldboete veroordeeld geweest zijnde, Nederland heeft moeten verlaten, uit hoofde hij van geene paspoort voorzien was. (Zie lager het art. omtrent *Libry Bagnano.*)

— Zoo is dan de heer *Brugmans* uit de nationale vertegenwoordiging verwijderd en naar Amsterdam teruggezonden: een nieuw bewijs van de kracht der oppositie in de tweede kamer. En laten wij opmerken, dat deze goede uitslag verkregen is in weerwil van de afwezigheid van vele leden dezer oppositie. Deze daadzaak bevestigt derhalve hetgeen wij reeds meermalen over dit onderwerp gezegd hebben; en wij twijfelen niet of het vervolg der zitting zal aan dit begin wel beantwoorden.

Wij zeggen, ja wij herhalen het, de zaak der vrijheid is gewonnen; er worden, om onze hoop te verijdelen, buitengewone gebeurtenissen vereischt, en wel zoodanige, welke men op dit oogenblik onmogelijk zoude kunnen voorzien. Het gouvernement, dit kan men aan hetzelve niet genoeg zeggen, heeft slechts ééne partij meer te kiezen, namelijk om zich, met eene goede meening, aan het hoofd der beweging te stellen, of staatslisten te wagen; dat wil zeggen, dat aan hetzelve niets meer overschiet, dan de grondwet, in al hare uitgestrektheid, in al hare bepalingen, uit te voeren, of dezelve te vernietigen. Gevoelt hetzelve zich sterk genoeg, om de vernietiging der grondwet te ondernemen? Neen, dit bewijst het. Er bestaat echter tusschen deze twee partijen geen middelweg. Het is ontwijfelbaar zeker, dat het gouvernement, indien het volhoudt dezen middelweg te willen hebben, zal worden medegesleept en zulks niet zonder beschaamd te worden. Want, daar het alsdan zal bewezen zijn, dat het zijne verongelijkingen niet herstelt, dan tegen deszelfs zin, zal men aan hetzelve deze langzame regtvaardigheid niet meer dank weten, en het zal voor langen tijd, zoo niet voor altoos, de gelegenheid verloren hebben, om het vertrouwen en de toe-

genegenheid der Belgen te herwinnen. Deze voorzegging komt ons voor een orakel te zijn.

En intusschen aarzelt het gouvernement, het doet eenen stap, en daarna gaat het weer terug; het gaat andermaal vooruit, om nog eenmaal terug te keeren. Eene gevaarlijke, eene onverstandige taktiek in de tuidige omstandigheden. Het misnoegen vermeerdert, de gemoederen worden meer en meer verbitterd; wat verwacht hetzelve? De dagen, de weken verloopen; het einde van het jaar nadert; indien de maat der geregtigheid niet vol is, zal het budjet onfeilbaar verworpen worden. Hangt het van het gouvernement af om de discussie over het budjet te verschuiven? Neen; het moet geld hebben, de tijd is dringend. Deze traagheid, deze aarzeling is derhalve de betreurenswaardigste zoo wel als de buitensporigste van alle berekeningen.

(*Courrier de la Meuse.*)

— De *Bredasche Courant*, sprekende over de verwijdering van den heer *Brugmans*, beklaagt zich, dat er niet alleen eene scheiding tusschen het noorden en zuiden, maar ook tusschen de afgevaardigden van het noorden en zuiden bestaat, en bespeurt door *haren verrekyker*, dat er in den boezem der vergadering, eene voor het tegenwoordige préponderante partij bestaat, die gezind is om de regering, dat is, volgens haar, den heer *van Maanen* en aanhangers, tegen te werken; doch zegt zij, dat zij gerust is op de belofte van eenen Vorst, die bij de opening der vergadering gezegd heeft, «der zinspreuk zijner vaderen getrouw, *alle* middelen tot handhaving en bevestiging der maatschappelijke orde te zullen aanwenden» — en noodigt een ieder uit, om de Voorzienigheid vurig te bidden, dat de Vorst niet in de noodzakelijkheid gebragt moge worden, om het zwaard van eenen zijner vaderen in de schaal te werpen; wat dunkt u, lezers, van dit vleijend kompliment; van die aangename herinnering aan de tijden van *Maurits* en *Willem III*, die ieder regtgeaard Nederlander zoo gaarne aan de vergetelheid opoffert? Wat dunkt u, van onzen dominé, die, nu hij de oppositie, tegen de kuiperijen van een ministerie, hetwelk de grondwet naar zijne luimen en zinnelijkheid uitlegt, zegevierend ziet voortgaan en hare vorderingen door onzen Koning zelve, dien de redacteur welligt gaarne van het zwaard zag gebruik maken, ziet erkennen en toestaan.

— Men meldt ons uit Deurne, bij Helmond, van den 17 dezer: «Men teekent hier een verzoekschrift aan de tweede kamer der staten-generaal, hetwelk ten doel heeft:

»De verkrijging der onbepaalde vrijheid van het onderwijs; de vrijheid van godsdienst, en dat, bij het begeven van ambten of bedieningen, niet dan op deugd en bekwaamheid moge gezien worden.»

— Te Yperen, Mouseron, Gheluwe, Wevelgem, Eessen, Wielsbeke, Becelaere, Caehtem, Lauwe, Aerzeele, Houthem, Vijve St. Eloy, Luingne, Staden, Waermaerde, Aelbeke, Wijnkel St. Eloy, Rollegem, Gullegem, Wijngene, Schuyffers-Capelle, Beveren en meer andere plaatsen in West-Vlaanderen wordt thans met geestdrift gepetitioneerd; gelijk mede op ontelbare plaatsen in Oost-Vlaanderen, Zuid-Braband, Henegouwen, enz., alle welke plaatsen de *Vaderlander* met derzelver getal onderteekenaars in zijn laatste uitgekomen nommer mededeelt. Op de meeste plaatsen teekenen de geestelijken met den burgemeester, assessoren en andere voorname personen aan het hoofd.

— Wij hebben gemeld, dat het *collegium philosophicum* in verval is en dat een groot getal leerlingen dit gesticht verlaten; de *Courrier de la Sambre* van den 11 dezer zegt, dat deze tijding hem door partikuliere brieven uit Leuven en van vele studenten van het kollegie, die onlangs door Namen getrokken zijn, om naar Luxemburg terug te keeren, bevestigd is.

— De dagbladen spreken over de ontbinding van het *collegium philosophicum*; tot hiertoe is niets officieel te dien aanzien bekend; echter wij vernemen van goeder hand, dat het gering getal jongelingen, welke dit kollegie bezoeken, van dag tot dag vermindert; eenmaal facultatief zijnde, is het moeijelijk, zoo als hetzelve tegenwoordig ingerigt is, te voorzien, dat het einde van het *collegium philosophicum* nabij is.

(*Journal de Louvain.*)

— Een dagblad van Luik, hetwelk de *Gazette* beantwoordt, die beweerde de onregtvaardigheid te hebben bewezen van de klagten over de voorkeur aan de noordelijke provincien boven de zuidelijke toegestaan, rigt aan dezelve de volgende vraag:

«Waar heeft men dan toch wel de volgende daadzaken, wij zullen niet zeggen, wederlegd, maar slechts tegengesproken: namelijk, dat men onder de ministers en de secretarissen van staat, twaalf Hollanders en drie Brabanders telt; in den raad der staten zes Hollanders en éénen Brabander; onder de administrateurs en directeurs, dertien Hollanders en éénen Brabander; de geheimschrijvers en griffiers, negentien Hollanders en éénen Brabander; de referendarissen, vier en twintig Hollanders en drie Brabanders; dat onder de eerste commiesen in de ministerien en groote administratien honderd en vijf Hollanders en negen Brabanders geteld worden; dat de ambassadeurs, zaakgelastigden, enz. dertig Hollanders en negen Brabanders tellen; dat in het begin van 1829 de hooge graden bij het leger op de volgende wijze verdeeld waren: vier generaals, Hollanders: zestien luitenant-generaals, Hollanders en slechts vier Brabanders; dertien kolonels van de infanterie Hollanders en vier Brabanders; zes kolonels van de artillerie Hollanders en geen één Brabander; twaalf kommandeurs van de Willems-orde Hollanders en slechts éénen enkelen Brabander; in het hooge militaire geregtshof, zeven Hollanders en éénen Brabander; en in het corps der militaire genie telde men honderd en tien hollandsche officieren en niet meer dan tien Brabanders.»

(*Courrier des Pays-Bas.*)

— In Frankrijk zijn 430 afgevaardigden; deze genieten geen traktement hoegenaamd en dikwerf moeten zij zich, gedurende zes maanden, van huis begeven; zij moeten het kostbaar verblijf te Parijs ten hunnen kosten betalen, en op eenen afstand van 150 uren van hun huisgezin leven. Eene korte verwijdering kan verschoonbaar zijn, en op een zoo groot getal leden bespeurt men door de afwezigheid van eenigen, geene ledige plaats in de kamer. Te Londen is het parlement zamengesteld uit 600 leden en de meerderheid is naar gewoonte zoo beslissend, dat 100 of 200 afgevaardigden, zonder hinder, zich kunnen verwijderen; wat meer is, zij ontvangen geene schadeloosstelling; bij ons genieten de leden der tweede kamer (*buiten de reiskosten*) tot goedmaking der verblijfkosten eene somme van f 2500 's jaars; zij zijn ten getalle van 110 en de beslissingen worden altijd met eene zeer zwakke meerderheid genomen; in tijd van 24 uren kunnen de meest afgelegenen op hunne bestemming zijn en het is bijzonder in belangrijke oogenblikken te bejammeren, dat zoo vele afgevaardigden, zoo niet op hunnen post zijn, denzelven verlaten, wanneer hunne tegenwoordigheid het meest gevorderd wordt. Men zou zelfs zeggen, dat eenige van die heeren het mandaat als afgevaardigden beschouwen, alleen goed te zijn, om de 2,500 gulden jaarlijksch te trekken. Thans vraagt men met welk oog de provinciale staten en de kiezers de nalatigheid der verkozenen moeten beschouwen.

— Wij vernemen, dat mgr. de bisschop *van de Velde*, heden omtrent 2 ure des namiddags, zijne plegtige intrede langs de dampoort te Gent zal doen.

— Men meldt uit Luik van den 16 dezer:

De plegtigheid der wijding van mgr. *van Bommel*, onzen bisschop, heeft gister met de beste orde en gepastheid plaats gehad; de kaartjes van toegang waren door eenen steendrukker nagemaakt en werden duur verkocht, hoezeer dezelve zeer gemakkelijk van de oorspronkelijke te onderscheiden waren; om ten gevolge dier omstandigheid, waarvan men ongelukkig een weinig te laat eerst kennis had gekregen, onheilen voor te komen, die dikwerf daaruit zouden kunnen voortspruiten, is de gewapende magt verdubbeld geworden en deze voorzorg is meer dan voldoende geweest. De schutterij verrigtte haren dienst binnen de kerk; van buiten en aan den ingang, bevonden zich de brandspuit-gasten, een detachement van het garnizoen, tien maréchaussée's te paard en eenigen te voet; alleen bij het openen van de deur der kerk, heeft eenige ongeregeldheid, welke echter zeer kort geduurd heeft, plaats gehad, geene ongelukken zijn voorgevallen; de meeste menschen zijn binnen gekomen, zonder dat zij zelfs noodig hadden hun billet van toegang te toonen.

Men herinnert zich niet, bij een dergelijk feest, zoo veel volks bijeen gezien te hebben. De gouverneur der provincie en die van Limburg, de autoriteiten, het garnizoen en de schutterij waren allen tegenwoordig; van alle kanten der provincie en zelfs van aanliggende provincien was eene menigte toegevloeid, om deze plegtigheid bij te wonen.

De wijding begon even na negen uren des voordemiddags; monseigneur den bisschop van Namen, geadsisteerd door monseigneur den bisschop van Doornik en den hoog eerwaarden heer *Barrett*, vicaris-generaal van het bisdom heeft de wijding gedaan; onder de aanwezige geestelijken heeft men opgemerkt den heer baron *de Wykersloot*, hoogleeraar in het seminarie te Warmond, één der boezemvrienden van den nieuwen bisschop; vele leden der talrijke familie van mgr *van Bommel* waren in het koor bij de *estrade* geplaatst, alwaar zij een voorbeeld van afgetrokkenheid en godsvrucht gaven; de geestelijkheid was aan weerskanten der *estrade* geplaatst, en de autoreiten in het midden der kerk.

De wijding is volgens het gebruikelijk ceremoniaal en overeenkomstig de voorschriften van het *pontificale romanum* geschied; de heer *van Bommel* heeft van het begin tot het einde eene waarlijk opmerkzame bedaardheid en stichting aan den dag gelegd; na de plegtigheid is hij door de geestelijkheid naar zijn paleis begeleid en op het oogenblik dat hij hetzelve zoude binnen treden, is hij onder de welwillendste vreugdekreten ontvangen; des namiddags heeft de nieuwe bisschop in zijn gewaad den dienst in zijne hoofdkerk gedaan; waarna in zijn paleis een middagmaal, waarbij mgr. de bisschop van Namen, mgr. de bisschop van Doornik, de hoogeerwaarde heer vikaris-generaal en vele andere leden der geestelijkheid tegenwoordig waren, heeft plaats gehad; des avonds, in weerwil van het verschrikkelijk slechte weder, waren vele huizen verlicht; waaronder men bijzonder heeft opgemerkt het familie-paleis van den prins aartsbisschop *de Méan* op den *Martinus*-berg;

Heden geeft onze bisschop een tweede diné, waarop de autoriteiten en zijne talrijke nabestaanden verzocht zijn; dezen avond zullen al de kerken verlicht worden.

Omstreeks zes ure, is een leidekker, *Harsé* genaamd, welke

bezig was met de lampions aan te steken, van éénen der torens van de hoofdkerk gevallen; deze ongelukkige is weinige oogenblikken daarna gestorven.

— De *Courrier des Pays-Bas* van zaturdag den 14 dezer, maakt een uittreksel uit de registers der griffie van het prévotale hof van Lyon (Frankrijk) bekend. Dit extrakt houdt in de vonnissen door dit hof in de jaren 1816 en 1817 tegen *George Libry*, zich noemende graaf *de Bagnano* geslagen; waarbij de gronden zijner veroordeeling worden opgegeven, en eindigen met de volgende zinsneden:

«Alzoo is de graaf *Libry de Bagnano* den 23 mei 1816 veroordeeld tot tien jaren dwangarbeid, te pronkstelling en het brandmerk.

»De graaf *Libry de Bagnano* is den 27 julij 1816 gebrandmerkt en

»De graaf *de Bagnano* is voor de tweede reis den 3 mei 1817, wegens valschheid, met herhaling van misdaad, veroordeeld tot eeuwigdurenden dwangarbeid, te pronkstelling en het brandmerk.

»Dezen galeiboef is het gelukt zijne toevlugt, met eene paspoort op zijnen rug, naar het *gastvry* Nederland te nemen en niet alleen aldaar te mogen verblijven, maar wordt daarenboven aan het hoofd der redactie van den beruchten ministerieël bezoldigden *National* geplaatst.

»Onze lezers zullen thans begrijpen, waarom het ons altijd geoorloofd is den laster van den *National* te verachten; een eerlijk man kan zich met geene galeiboeven gelijk stellen, en het is reeds te veel voor ons, met den heer *van Maanen* te doen te hebben.

»Hieruit ziet men, welke verachtelijke wezens, die wegens hunne misdaden voor eeuwig gebrandmerkt zijn, gebruikt worden, om het ministerie ten dienste te staan. Zou men hieruit niet moeten vaststellen, dat hetzelve geene eerlijke en opregte menschen meer zal kunnen vinden, om zijne stellingen aan te kleven en nog veel minder om dezelve te verkondigen.»

— Eindelijk en ten laatste is de houten brug aan de Hinthamerpoort, na een tijdverloop van niet minder dan een half jaar, door het *goed beleid* en *overleg* der militaire *genie*, alhier afgewerkt, en nog vindt ieder ingezeten zoo vele gronden, om zich over deszelfs kolonel, die zoo men zegt, bij niemand in aanzien is en de stad overal in tegenwerkt, te beklagen.

— Het vaartuig *Augustus*, te Vlissingen aangekomen, heeft de tijding overgebragt, dat de generaal *Bisschop*, opperbevelhebber van onze legers in de volksplantingen, den 7 julij te Batavia overleden is. Hij was er naauwelijks uit het vaderland aangekomen.

— Den 27 october, is te Leeuwaarden overleden *Elisabeth Reeder*, weduwe *Zomers*, geboren den 9 januarij 1730, dus oud 99 jaren, 9 en een halve maand. Zij was moeder geweest van 26 kinderen, van welke er nog vijf in leven zijn. De jongste van die is 56 jaren oud. Zij heeft slechts weinige dagen te bed gelegen, en genoot tot het einde toe al hare zielsvermogens.

— Den 11 dezer is te Maaseyk (Limburg), bij eenen landbouwer, *Mathys Metten* genaamd, een kalf met twee hoofden geworpen, hebbende elk hoofd twee wel gemaakte oogen en ooren; echter een oor derzelve is veel kleiner dan het ander.

— Uit Weenen wordt gemeldt, dat Oostenrijk sedert eenige tijd bezig is, om de betrekkingen met het hof van Portugal te regelen en eene bepaalde beslissing, ten aanzien van zijne gesteldheid met dit land, te nemen.

Noord-Braband, 10 november 1829.

Het is inderdaad opmerkzaam, de *Haarlemsche Courant*, die protestantsche jesuit, na zoo lang en zoo gekunsteld hare partijdige rol gespeeld te hebben, eindelijk in haar nr. 132 ook voor den oppervlakkigen het masker te zien afwerpen. Ik zeg voor den oppervlakkigen; want hare verregaande partijdigheid heeft geene harer doordenkende lezers kunnen ontgaan. Wij hebben haar reeds lang in de protestantsche landen *ultra-monarchaal*, in de roomsche *ultra liberaal* gekend. Wij hebben haar gretig elke gelegenheid te baat zien nemen, waarbij in Frankrijk, door een' *Benjamin Constant* c. s., de protestanten, tegen alle waarheid in, voor onderdrukt werden afgeschilderd, terwijl zij zorgvuldig zweeg over de zoo diep vernederde en onderdrukte iersche katholijken; eene onderdrukking, waarover zelfs elk onbevooroordeeld Engelschman bloost. In Spanje, in Portugal, waar één enkel *liberaal*, maar geenszins de natie, de *constitutie* wil, zien wij haar *constitutioneel;* in Pruissen daarentegen, waar men de *constitutie* verlangt, waar zij beloofd is, is zij blind *monarchaal*, en wel zoo, dat men haar daar nimmer het woord *constitutie* hoort noemen; als getrouwe *echo* der fransche *liberalen*, ziet men haar daar, bij elke gelegenheid, het *charter* voor geschonden, de drukpers voor ondermijnd verklaren: de losbandigste schrijvers, de zedelooste dichters weet zij daar zoo lief, zoo ingewikkeld, met *kracht van redenen*, te verdedigen. Wordt er eenen hoogleeraar zijnen stoel ontzegd, al dadelijk zijn de *jesuiten* en de *congregatie* de onverdraagzame oorzaak; wordt er het budjet *bédisoutieerd*, wij zien het haar met de *liberale opposanten articulatim* volgen en beknibbelen; wordt daar de ministeriële verantwoordelijkheid behandeld, tracht men *de Villèle* in staat van beschuldiging te stellen, de gematigde mannen vinden daar niets in dan eenen regt grondwettigen waarborg, tegen alle ministeriële overheersching. Terwijl zij ons nu de fransche haarklooverijen en hare *enschedéaansche* staatkunde, tot vervelens toe, opdischt, hoe behandelt zij, die elders *liberale* en *constitutionele*, intusschen onze eigene aangelegenheden, die ons voorzeker meer ter harte gaan? Eenige weinige en onbeduidende regeltjes bevatten gewoonlijk al haar inlandsch nieuws; door deze fransch-*liberale* afwending tracht zij ons in onze eigene belangen in slaap te wiegen; maar wat gebeurt er intusschen wel bij ons? Door het ministerieël *monopolie* in het onderwijs, door den R. K. godsdienst in zijne vrije uitoefening te beperken, door den voorkeur, aan de protestanten boven de katholijken gegeven, wordt de grondwet, in zoo vele opzigten, met voeten getreden; de vrijheid der drukpers ziet men door onze ministers zoo schaamteloos toestaan en vernietigen, naarmate hunne staatkunde dit vordert; men ziet hen de goddeloosste, de hemeltergendste dagbladen bezoldigen; om door de drukpers tegen de natie en ten koste der natie, hunne zaak te verdedigen, durven zij, door eene onbegrijpelijke laagheid, de schuldige pen van eenen man gebruiken, die reeds elders om zijne schurkerijen onteerd en gestraft is. Men laat vrij in de residentie, onder de oogen des gouvernements, de onbeschoftste *karikaturen* verkoopen, gerigt tegen eenen eerbiedwaardigen prelaat, wiens eenige misdaad was, van te verstandig, te trouw, te opregt roomsch-katholijk te zijn, om, met opoffering zijner heiligste pligten, aan hunne ministeriële voeten te kruipen, en tot een blind werktuig te dienen hunner schuldige oogmerken; ja men heeft zich niet geschaamd voor het oog der geheele natie eenen man te bespotten, wiens geboorte, wiens rang in de maatschappij, wiens grijze haren, wiens deftige en onkreukbare grondbeginselen boven alle bedilling verheven waren, en om deze bespotting op haar hoogste toppunt te drijven, ziet men dan juist te gelijker tijd een *administrateur* der R. K. zaken, wiens godsdienstige beginselen maar al te zeer bekend zijn, dezen wijzen prelaat, in een *officieel* stuk, hetwelk men zorgvuldig allerwegen verspreidt, zijne geestelijke pligten voorhouden, de *orthodoxie* der leer prediken en de vrijheid der nederlandsche kerk verkondigen; doch de ervaren kerkvoogd zag, door deze vrijheid, hier het ministeriële juk onder de zwartste kleuren in de verte hangen; terwijl alzoo aan de eene zijde de losbandigheid aangemoedigd wordt, ziet men aan de andere zijde de R. K. schrijvers, onder allerlei voorwendsels, vervolgd en voor de regtbanken gesleept: ja, men heeft, tot een ieders verontwaardiging, deftige geestelijken zien veroordeelen, om eenige schuldelooze regeltjes, niet voor het algemeen, maar voor eenen vriendenkring bestemd; men heeft kerkvoogden en geestelijken zien vervolgen, om de roomsche leer in hare onveranderlijke grondbeginselen verkondigd te hebben; wij hebben zelfs in deze provincie, onder onze oogen, de verergernis gehad, dat een brave jonge priester vervolgd werd op eene valsche beschuldiging, waardoor men hem in eene zijner predikatien, woorden in den mond gaf, welke de man nimmer had uitgesproken, en toen men, in weerwil der partijdigheid, welke zoo blijkbaar in het oproepen der getuigen uitscheen, zijne zaak niet verder kon vervolgen, toen de deftige man, na zich zelve geregtvaardigd te hebben, naar zijne beschuldigers vroeg, werden hem hunne namen beleefdelijk geweigerd, en hij kon zich met het *droit du plus fort* getroosten; waarlijk, schoone *gelyke regten!*

Het openbaar onderwijs wordt almede op de partijdigste wijze behandeld; — aan het hoofd der noordelijke hooge-scholen ziet men niet dan deftige protestanten; aan de zuidelijke worden bij voorkeur vreemde warkoppen toegevoegd; in het noorden vermag men in afzonderlijke gestichten de oude talen onderwijzen; in het zuidelijke wordt dit ten strengste ontzegd, en kundige meesters, welken de jongelingen der gegoedste en deftigste ingezetenen zijn toevertrouwd, zien onmeêdoogend en wederregtelijk hunne scholen sluiten; ja men gaat zoo ver, dat op vele plaatsen het *gratis* onderwijs, onder menig gezocht voorwendsel, verboden wordt, met dat gevolg, dat nu duizende kinderen van een onderwijs verstoken zijn, hetwelk zij te voren zoo ruim ontvingen; en dit alles geschiedt ter bevordering der verlichting!

Bij de *discussien* over de *budjets* zien wij zoo menige schrandere aanmerking wegens ons ellendig en drukkend *financieël* stelsel; men klaagt zelfs, die inlichtingen niet te kunnen erlangen, welke men bij eene zoo belangrijke behandeling behoeft, en welke men, volgens de openhartige belofte van onzen zoo opregten minister van *financien*, met regt verwacht had; men heeft dan ook het laatst aangeboden tienjarig *budjet* met drift zien verwerpen; en welk lot het nu voorgedragen beschoren is, zal weldra blijken; intusschen schijnen onze ondraagbare lasten en ontelbare schulden den *Haarlemmer* geene aanmerking waardig; *arme Franschen, indien het by u zoo geschapen stond!!*

De ministeriële verantwoordelijkheid, onafscheidbaar van een *constitutioneel* gouvernement, zien wij in ons land door eenen minister *van Maanen* plegtig ontkennen, en wel op het, onder meer andere, gewaagd stelsel, dat de ministers, alleen aan den Koning verantwoordig schuldig zijnde, ook alleen *dienaren* des Konings zijn; doch, ei lieve, zijn dan niet alle ambtenaren aan den Koning of aan diens gelastigden verantwoordelijk? en zoo voortgaande, heeft dan de natie geene dienaren meer? Gij edel-

moedige natie, die zoo gelaten den zuur gewonnen penning op het algemeen altaar nederlegt, hebt gij dan geene dienaren meer? Waar hebt gij het verdiend, om bij eene plegtige gelegenheid door uwen eigenen dienaar zoo schandelijk, zoo trouweloos voor de oogen van geheel Europa miskend te worden!

En dan eindelijk, nu men de grondwet in zoo vele opzigten geschonden heeft; nu men den godsdienst der minderheid zoo openlijk heeft trachten te bevorderen, ten koste van dien der meerderheid, en dit door allerlei slinksche wijzen, zelfs bij de jeugd in de scholen; nu men met de schreeuwendste partijdigheid ambten en bedieningen heeft uitgedeeld, en dit wel zoo onbeschaamd, dat men allereerst de *sollicitanten* naar hunne geloofsbelijdenis vraagt, en deze R. K. zijnde, hen kortelijk toevoegt: *dan kunt gy niet geplaatst worden*; — nu men zoo vele vaderlands-lievende schrijvers vervolgd en veroordeeld heeft om eenige ministeriële grillen; nu men brave ingezetenen het regt wilde ontnemen, van hunne dierbaarste belangen in de eenige hun verstaanbare taal te laten behandelen; nu men de lang gewenschte regterlijke *organisatie* van jaar tot jaar uitstelt, daardoor de provinciale staten van een grondwettig en een hunner grootste regten blijft berooven, en de regterlijke onafhankelijkheid verlamt; waarvan het te vreezen is, dat reeds eenige vonnissen het kenmerk dragen; nu men het openbaar onderwijs aan banden gelegd, en de ouders een hunner heiligste regten ontnomen heeft; nu een minister openlijk de natie ontkent, en zijne daden door den onschendbaren koninklijken mantel tracht te bedekken; nu men het tienjarig *budjet* heeft moeten verwerpen, om de al te zwaar op de natie drukkende lasten en om de halstarrig geweigerde inlichtingen; nu de meerderheid van 's lands ingezetenen, eindelijk wars van al die ongeregtigheden, derzelver herstel dringend, maar grondwettig verzoekt; nu is die meerderheid, in den *enschedéaanschen zin*, *eene factie*; nu de getrouwe vertegenwoordigers, bij eene plegtige gelegenheid, in de meest gepaste bewoordingen, *hunne hoop en vertrouwen te kennen geven* in hunnen Vorst, en in zijne medewerking om *de grondwettige waarborgen*, volgens de zinspreuk zijner voorvaderen, TE HANDHAVEN, nu had men, volgens den haarlemschen jesuit, *'s Konings edelaardige inzigten, op een minder kunstmatig ingekleede wyze, kunnen huldigen*: doch nu is het dan tevens verstandig, van zich maar niet tegen *dat opstel* te verklaren, *ten einde de tienjarige begrooting niet te vertragen*; ware dit antwoord tot den franschen Koning gerigt geweest, o, dan zouden het de *onpartydige*, dan zouden het de *verstandige lieden van gematigde gevoelens* zoo regt gepast gevonden hebben, dat de *organen der natie* derzelver belangen met *zoo veel kracht van redenen* aan den voet des troons durfden voor te staan; maar in ons eigen land is dit niet *liberaal*, niet grondwettig! Doch waarom is dan toch die man in Frankrijk zoo *ultra-liberaal*, en hier zoo *ultra-monarchaal*, zoo lijdelijk, zoo blind ministerieel? het is omdat het hem hier tot heden zoo regt naar den vleesche gaat; het is omdat bij eene *regt liberale* en grondwettige behandeling van zaken zijne geloofsgenooten van die hoogte zouden moeten afstappen, op welke zij zich wederregtelijk geplaatst hebben.

Een Constitutionele, zoo wel hier als elders.

Breda, 14 november 1829.

Een anti-liberaal, welligt bij name daar bekend, alwaar hij met het bedillen der *opposanten*, of met *ja* zeggen zeer gemakkelijk een postje kan verkrijgen, heeft eene *aanzienlyke* aanmerking gemaakt, geplaatst in de NOTA BENE, *Bredasche Courant* van den 5 november ll., n° 61, om de acht gulden door vier heeren voor de *medailles* van de verdienstelijke heeren *de Meulenaere* en *Vilain XIIII*, en voor de schade van den heer *de Potter* ingezonden, bespottelijk te maken. — Die *medailles* worden door hem *volstrekt ondoelmatig* geoordeeld: wat zullen de *politien* bij dien *hooggeleerden* zijn? hij wil nog spotsgewijze leerstoelen aan de inzenders toewijzen! Zoude hij soms niet weten, dat men met geven voor *medailles* niets verdienen kan bij *zyne* vrienden, en dat de *anti-liberalen* hunne leerstoelen, ter eigen verdediging, met al hunne hoogleeraren, tegenwoordig wel noodig hebben, en dat de gevers hunne giften uit geene ruime ministeriële beurs kunnen krijgen? Ik geloof, dat de bediller wel *meer* als *twee* gulden voor zijn hoofd zoude geven, als hij *de oppositie* kon doen zwijgen, en op de oude *prædominantie* een teugje kon drinken; doch daar mede zal hij zijn ... of baard niet meer bemorsen! Zoude hij ook zeker zijn, dat de gevers de versjes gemaakt hebben? deze weet bij van zijnen dichterlijken leerstoel te gispen; wel, laat ik zijn oordeel eens over de volgende afwachten:

Ja baasje ga maar voort, het zal my niet vervelen.
Ik zeg u, als gy krabt, zal ik doelmatig STREELEN.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

BEKENDMAKINGEN.

De prijzen der granen, te Eindhoven, van dingsdag 17 November, zijn geweest:

Tarwe,	*het nederlandsch mud:*	*f* 00-» à 00-00.
Rogge,		« 5-20
Boekweit,		« 4-50 à 3-70.
Haver,		« 3-00 à 2-50.
Het nederlandsch pond boter.		« 0-60 à « 57.

De vier nederlandsche ponden roggebrood 27 cents.

Te 'sBOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, Apostelstraat, H, n° 29.